

Aan

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

de Vereniging van Nederlands Gemeenten

het Interprovinciaal Overleg

en alle Nederlanders

Zo zien wij een nieuwe Wet voor de openbare bibliotheekvoorziening

Als openbare bibliotheken met onze 4 miljoen leden, 6 miljoen bezoekers, 70 miljoen bezoeken per jaar, 100 miljoen uitleningen en samenwerking met het onderwijs zijn wij blij met een nieuwe Wet voor de openbare bibliotheekvoorziening. Wat de inhoud betreft, rekenen wij op het volgende:

De wet garandeert de burger dat hij blijvend terecht kan bij een openbare bibliotheek met zowel fysieke als digitale dienstverlening. Nederland en zijn inwoners - jong en oud - hebben immers baat en belang bij de economische, sociale en maatschappelijke meerwaarde van dit bibliotheekwerk. Het draagt bij aan hun ontwikkeling, kennis, cultuur en hun actieve participatie in en betrokkenheid bij de samenleving.

Wij verwachten een wettelijk vastgelegd decentraal georganiseerd eigentijds openbaar bibliotheekwerk. Zodanig dat het werkt binnen een landelijk stelsel en door het rijk wordt gesteund met innovatie en digitalisering.

De kernfuncties

In de wet mogen de kernfuncties van het openbaar bibliotheekwerk natuurlijk niet ontbreken. Dit zijn lezen, leesbevordering, bestrijding laaggeletterdheid, toegang tot informatie, media-educatie en ontwikkeling van mensen.

De functie van 'laagdrempelige waardevrije ontmoetingsplaats voor de gemeenschap met veel ruimte voor cultuur en voor ontmoeting' versterken deze kernfuncties. Waaraan het Unescomanifest toevoegt dat de bibliotheek zich onderscheidt in zijn onafhankelijkheid, laagdrempeligheid en pluriformiteit.

Lidmaatschap en tarieven

De wet geeft met de nationale bibliotheekpas elke burger toegang tot fysieke en digitale dienstverlening van de bibliotheek. Dit lidmaatschap wordt in de lokale bibliotheek geregistreerd. Voorwaarden voor het lidmaatschap en de hoogte van het tarief worden door de branche geregeld.

De wet legt vast dat jeugd tot achttien jaar geen contributie betaalt.

Het leenrecht voor e-boeken wordt wettelijk geregeld. De openbare bibliotheken zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de inkoop van E-content voor openbare bibliotheken, evenals dat het geval is voor papieren boeken en andere media.

Dit doen overheden

De wet bevat een heldere omschrijving van de verantwoordelijkheden van de betrokken overheden.

In deze verdeling is het rijk verantwoordelijk voor het bibliotheekstelsel als geheel en voor de digitale infrastructuur. De gemeente draagt bij aan het stelsel van openbare bibliotheken door het in stand houden van een openbare bibliotheek, eventueel met andere gemeenten samen.

De provincies waarborgen de taken op het terrein van netwerk, collecties, interbibliotheecair leenverkeer en innovatie.

De wet stelt vast dat het bibliotheekstelsel decentraal blijft functioneren, ook bij een centrale rol van de Koninklijke Bibliotheek. De invulling en bekostiging van deze centrale rol worden in de wet geregeld op basis van met de VOB gemaakte afspraken.

Toekomst

Met bovenstaande garandeert de nieuwe Bibliotheekwet voortzetting van de belangrijke maatschappelijke bijdrage van de openbare bibliotheken aan de ontwikkeling van mensen in onze kennissamenleving.

Met vriendelijke groet,

E. de Haan
Directeur/bestuurder

d.d. 8 mei 2013

Reactie op WSOB, de bibliotheekwet; artikelsgewijs

Art.1.b

Door de landelijke digitale bibliotheek te definiëren als een aparte voorziening ten opzichte van de lokale bibliotheek wordt een nieuwe entiteit benoemd. En wordt er een tweedeling gemaakt die ongewenste effecten kan sorteren. Voor de branche is de entiteit "De bibliotheek", wat de verschijningsvorm ook is. De digitale kant van de bibliotheek is een dienstverleningsconcept, zoals bijvoorbeeld de bibliobus, of de bibliotheek op school. De definitie zelf laat veel ruimte voor interpretatie maar is in ieder meer dan digitale infrastructuur, en content en contextualisering dan in het Memorie van Toelichting is gesteld. De digitale kant van de bibliotheek kent bijv. ook diensten.

Art.2

De opsomming in dit artikel laat de landelijke digitale bibliotheek wederom als aparte entiteit verschijnen. Daarmee wordt het beeld versterkt dat de digitale bibliotheek naast de lokale bibliotheek bestaat in plaats daar een onderdeel van te zijn.

Art.4

Tot nu toe is altijd gesproken over vijf functies. Positief is dat er drie functies geborgd worden. We missen de functies die de lokale verankering vormen t.w. kunst & cultuur en de sociale functie (ontmoeting & debat). Wij vinden dat deze functies alsnog in de wet moeten worden opgenomen.

Art.5

De netwerkverantwoordelijkheid zoals nu beschreven is een papieren tijger. Er is geen resultaatverplichting en de overheden hebben geen sanctiemogelijkheid ten opzichte van elkaar. Onze verwachtingen over het bevorderen van en het voeren van periodiek overleg zijn minimaal. De overheden dienen zich te committeren aan de eisen waaraan een bibliotheekvoorziening moet voldoen (art 7).

Minimale eisen moeten bij wet worden vastgelegd waarbij ook een verplichting aan gemeenten wordt opgenomen dat zij een openbare bibliotheek in stand dienen te houden, welke aan geformuleerde minimale eisen voldoet. (Artikel 13).

Art 6.

Opnieuw wordt de landelijke digitale bibliotheek als aparte entiteit opgevoerd, nu zelfs naast de Koninklijke Bibliotheek. Wij beschouwen het netwerk/stelsel als een entiteit waar alle dienstverlening in welke vorm dan ook georganiseerd wordt en zijn in het kader van onze branchestrategie bezig met de ontwikkeling van de Nationale Bibliotheekpas waarbij voor de leden van de bibliotheek alle dienstverlening in het stelsel met een landelijke pas toegankelijk is.

Art.8

De taken die hier beschreven worden, zijn stelseltaken die de KB namens het ministerie uitvoert alsmede de opdrachttaak voor leesgehandicapten. Daarnaast worden er in de wet op verschillende plaatsen uitvoeringstaken belegd bij de KB. In beginsel kunnen wij dat onderschrijven mits er een wettelijk verankerd paritair overleg tussen de VOB en KB komt.

Art. 9

Een weinig doordacht artikel. Het gaat niet om de inhoud maar om de procedure. Het is vreemd dat waar de bibliotheek tot lokale bevoegdheid wordt verklaard er op nationaal niveau een collectieplan door de KB moet worden vastgesteld. Het levert verplichtingen op voor de bibliotheken en werkt dus kostenverhogend (zie ook art. 7)

Art.10

In lid 2 wordt ten behoeve van beleidsontwikkeling gegevenslevering aan alle betrokkenen in het stelsel opgelegd. Het betreft gegevens over gebruik en personeel. Voor wat betreft de personele kant is de werkgever verantwoordelijk voor beleidsontwikkeling en niet de minister. Beleidsontwikkeling voor gebruik van de bibliotheek, dienstverlening etc. behoort tot het lokale ondernemerschap en dient niet centraal gestuurd te worden door de minister. Bovendien wordt in lid 3 de mogelijkheid geschapen voor verdere gegevenslevering die nu niet gedefinieerd is. Daarmee wordt een ongedekte cheque afgegeven over frequentie en wijze van aanlevering, opnieuw een extra verplichting die kostenverhogend werkt. In dit artikel zijn verregaande centraliserende beleidsvoornemens voor het stelsel gedefinieerd. Dat gaat voorbij aan de aard van het stelsel welke decentraal is.

Hoofdstuk 3 van de wet heeft betrekking op de fysieke openbare bibliotheek. Deze benaming creëert een ongewenste en irrealistische tweedeling tussen fysiek en digitaal.

Als toevoeging worden bij wet minimale eisen gesteld dat elke gemeente een openbare bibliotheek in stand houdt conform bij wet vastgestelde minimale eisen. Hierbij wordt zowel fysiek als digitaal bedoeld als twee-eenheid en niet als aparte component.

Art. 13

Wij missen de provinciale netwerk taken en het faciliteren van provinciaal collectiebeleid. Wij beschouwen lid 2 b als een tegemoetkoming, wij vinden echter de term innovaties in het fysieke domein te beperkt daar ontwikkelingen in de informatievoorziening nimmer uitsluitend fysiek of digitaal zijn. Ook hier komt ons bezwaar tegen de tweedeling tussen digitaal en fysiek weer om de hoek kijken.

Art. 14

Een volstrekt overbodig artikel. Wij vinden het vanzelfsprekend dat de huidige leden van openbare bibliotheken gebruik kunnen maken van digitale dienstverlening van de bibliotheek. Ook beschouwen wij het als natuurlijk dat burgers zich alleen aandienen voor digitale bibliotheekdiensten. Een aparte registratie voor digitale dienstverlening en een apart centraal register betekent een kostenpost voor de bibliotheek. Er zal immers uitwisseling van data gerealiseerd moeten worden tussen lokaal en landelijk en vice versa. Als dat niet gebeurt vervuilen de bestanden in rap tempo. Een extra kostenpost die zowel landelijk als lokaal gevoeld zal worden. Wij pleiten dan ook voor het lokaal beheren van de ledengegevens, aangezien dit de praktijk is en daar de expertise en menskracht aanwezig is. Lokale bibliotheken gebruiken ook nu al de ledengegevens om hun dienstverlening en marketing te kunnen uitvoeren. Voor niet vrij beschikbare e-content vinden ook wij een registratie onvermijdelijk. Voor vrij beschikbare content achten wij vrije toegang voor iedereen zonder registratie een belangrijke factor om de bibliotheek aantrekkelijk te positioneren.

Hoofdstuk 4

Het benoemen van hoofdstuk 4 tot de landelijke digitale bibliotheek bevestigt opnieuw de tweedeling tussen fysiek en digitaal die aan de wet ten grondslag ligt. Ook de tweedeling centraal/decentraal doet geen recht aan de bestaande verhoudingen.

Art. 15

In dit artikel worden uitvoeringstaken bij de KB belegd. De branche kan daarmee instemmen mits er een wettelijk verankerd paritair overleg komt.

Art. 16

In dit artikel moet geregeld worden dat de voordracht van de branche bindend is.

Art. 17

In lid 4 wordt de tweedeling in het lidmaatschap opnieuw en versterkt ingezet. Dit betekent dat naast het lokale tarief er ook een digitaal tarief zal komen. De consequentie is dat de burger twee facturen ontvangt, een onaanvaardbare situatie.